

SEMINARSKI RAD IZ FILOZOFIJE

UTOPIJA

Tomas Mor je jedan od najvećih predstavnika engleskog humanizma i bez sumnje najveći utopijski socijalista sve do 20. veka. Jedno od najznačajnijih dela ovog pisca jeste svakako "Utopija". Na samom početku ovog dela on opisuje svoju ekspediciju u Francuskoj gde je bio poslan zbog nekih pregovora. Za vreme svog boravka njega je posetio njegov bliski prijatelj Petar Egidije koga je upoznao sa izvanrednim i nadasve učenim čovekom Rafaelom i njih dvojica su odmah pronašli zajedničke teme. T. Mor je sa velikom pažnjom slušao Rafaelove doživljaje i avanture, ali ga je najviše zainteresovalo kakve je sve narode sretao na svom putu i kakvo je njihovo državno uređenje. Rafael mu je odmah rekao da je na svojim putovanjima sretao razne narode čak i na mestima na kojima se smatralo da nema nikog i da je državno uređenje različito kod svih naroda bilo da su oni primitivniji ili savremeniji. U jednom trenutku u njihov razgovor se uključio i kardinal kojem je Rafael pokušao objasniti da krađu ne treba kažnjavati sa najvećom mogućom kaznom odnosno smrću, jer je najpre država kriva što ga je svojom politikom dovela u situaciju da krade kako bi preživeo. Rafael to objašnjava tim što seljaci nemaju dovoljno sredstava za proizvodnju pa su prinuđeni da prodaju svoje proizvode po najnižim cenama koje su dovoljno visoke da bi se pokrili gubici i ulaganja seljaka u proizvodnju. On još kaže da se ubistvo i krađa kažnjavaju sa smrću i da onda ništa ne sprečava lopove da ubiju nekoga pošto ih ako ih uhvate sledi ista kazna. Rafael napominje da u Persiji lopovi moraju da ukradenu stvar vrate vlasniku, a ako roba nije pronađena, država prodaje tog lopova, a on se šalje na prinudni rad i tako je od veće koristi državi nego da su ga ubili. Pa čak postoje i načini da se taj kradljivac oslobodi i ponovo bude aktivni član društva. Opčinjen Rafaelovim govorom Tomas Mor mu predlaže da stupi u vladarevu službu i da svojim pametnim savetima pomogne vođenju države, ali Rafael taj predlog nije uvažio jer njemu nije mesto među tim mudracima koji svojim već dokazanim savetima uspešno pomažu vladaru da upravlja ovom zemljom, uostalom on smatra da ne bi davao dobre savete i da ne bi bio uspešan u tako složenim poslovima.

Za sva svoja poređenja Rafael je koristio po njemu najsavršeniju državu- Utopiju, njihove zakone i odrede, što je zainteresovalo Mora da sazna što više o toj savršenoj državi.

Rafael kaže da je jako teško stići na to ostrvo zbog nepristupačnosti luka i samo najiskusniji utopljanski mornari mogu da prolaze između tih skrivenih stena koje predstavljaju veliku vodenu opasnost. Na samom ostrvu postoji više gradova i svaki grad ima, otprilike, istu površinu zemlje koja mu je na raspolaganju. Glavni grad Utopije je Amaurot koji se nalazi u centru ostrva. Ljudi, u selima i gradovima se bave samo onim poslovima koji su značajni za državu. Poljoprivrednici za svoje poslove više upotrebljavaju volove nego konje jer su

volovi jači i meso im je ukusno i posle godina rada. Kod njih svake godine par porodica iz grada ide da radi na selo gde ostaju dve godine. Ovo se vrši zato da ne bi stalno isti ljudi radili teške poljoprivredne poslove, a ako neko izrazi želju on može i duže vreme da ostane i da se bavi poljoprivredom.

O gradovima

Svi gradovi u Utopiji su gotovo isti, sem onih koji se zbog svog geografskog položaja ističu. Glavni grad Amaurot se nalazi na padini jednog brda, kroz koji protiče reka Anider. Oko grada se nalaze visoki i debeli zidovi sa mnogo kula što predstavlja dobru odbranu od neprijatelja. Kuće u Amaurutu su savršeno čiste i nanizane sa obe strane ulice. Pošto kod njih nema privatne svojine oni svake desete godine menjaju svoje kuće, izvlačenjem kocke i tako svake desete godine.

O magistratima

Svaka grupa od trideset porodica bira sebi svake godine starešinu koji se na staroutopljanskom jeziku zove *sefogrants*, a po novijem *filarh*. Svi sifograntsi tajnim glasanjem biraju za vladara jednog od četvorice kandidata koje je narod odabrao. Kod njih vladarska vlast traje doživotno, osim kada je vladar osumnjičen da teži tiraniji. Sednice sa vladarom se obavljaju svakog trećeg dana, a po potrebi i češće, gde se raspravlja o važnim državnim poslovima. Svako raspšavljanje o državnim poslovima izvan senata ili narodnih skupština se kažnjava smrću. U ponekim slučajevima važno državno pitanje se iznosi u javnost gde se vrši otvorena diskusija sa svim stanovnicima ostrva.

O zanimanjima

Svi žitelji Utopije se bave zemljoradnjom. U poljoprivredne poslove upućuju se svi još u detinjstvu i to delom učeći teoriju u školi, a delom na školskim izletima kada izvode decu u okolinu grada, gde učestvuju u poljoprivrednim radovima. Osim bavljenja poljoprivredom svaki pojedinac uči još po jedan zanat i to obično onaj zanat kojim mu se i otac bavio, ali ako želi da izuči i neki drugi zanat oni se usvajaju u neku drugu porodicu gde će moći da se bave tim zanatom. Oni u slobodno vreme mogu da rade šta im je volja, ali ne i da lenčare, nego da se bave nekim drugim poslom van svog zanimanja. Odmor imaju i posle večere, ali samo jedan čas kada mogu da uživaju u muzici i razgovoru. Kod njih kocka i druge štetne igre ne postoje. Njihov radni dan traje šest sati što je njima dosta da porade sve što treba i da proizvedu čak i više nego što je potrebno. Jedini koji su oslobođeni rada su sifograntsi i naučnici, ali ako oni iznevere očekivanja vraćaju se svakodnevnom životu i poljoprivrednim radovima. Za utopljane životna sreća se sadrži u izdizanju i nezi duha.

O uzajamnim odnosima

U jednoj porodici svi članovi svi članovi slušaju najstarijeg člana, osim u slučaju kada je njegov um popustio tada na čelo dolazi drugi najstariji član porodice. Svaka porodica može da ima najmanje deset a najviše šesnaest članova. Ako ostrvo postane prenaseljeno onda se iz svakog grada određuju

građani koji odlaze i osnivaju naselja na najbližem kopnu, tamo gde urođenici raspolažu sa mnogo zemlje koju ne obrađuju (kolonizacija). Kod njih ne postoji pohlepa i gramzivost jer svi imaju svega u izobilju. Sve porodice se hrane u domovima što postoje u svakoj ulici. Kod njih svaki grad ima po četiri bolnice koje su smeštene malo dalje od grada da bi se što više izdvojili od zdravih ljudi. Pri obedovanju najlepši obroci se spremaju za starije osobe čime se ukazuje poštovanje mudrim osobama u toj zajednici.

O putovanjima

Ako neko hoće da ode u neki drugi grad mora da ima dozvolu od vladara. Ako se neki putnik u nekom mestu zadrži duže od jednog dana on se u tom mestu bavi svojim zanatom. Onaj koji putuje bez vladarevog dopuštenja osuđuje se na ropstvo. Na godišnjem zasedanju u glavnom gradu se gleda da li nekoj oblasti treba pomoći, ukoliko su imali nerodnu godinu, ako treba odmah se šalju viškovi iz drugih delova države. Utopija raspolaže sa velikim količinama zlata i srebra koje koriste u slučajevima rata da plate vojnike. Oni zlato i srebro ne drže u vladarevoj riznici nego se od svih metela prave šerpe, lanci za životinje, oni zlatom čak kite robove jer smatraju da je osoba koja nosi nešto od zlata obeščašćena. Oni bisere i dijamante daju deci da se igraju. Oni su čak mislili od nekih izolovanika da su robovi, jer su bili okićeni zlatom. Oni lov ne smatraju vrstom uživanja i oni to prepuštaju robovima. Utopljeni najviše cene duhovna zadovoljstva koja proističu iz čestitog rada. Oni uživaju u jelu i piću samo u cilju održavanja zdravja.

O robovima

Kod njih postaje robom ili građanin koji je zbog počinjenog zločina osuđen na robiju ili oni koji su u nekoj tuđoj zemlji osuđeni na smrt zbog zločina. Postoji i druga vrsta robova koji sačinjavaju radni i siromašni nadničari koji iz drugih zemalja dolaze da dobrovoljno služe u Utopiji. Takođe oni koji izvrše bračno neverstvo kažnjavaju se najtežim ropstvom, ali bračno neverstvo u povratu se kažnjava smrću. Obično i najteže zločine kažnjavaju ropstvom, jer osuđenik svojim radom više koristi državi. Kod njih postoji veoma malo zakona, ali je njihovo društveno uređenje takvo, da im je i tih nekoliko zakona dovoljno.

O vojnoj veštini

Utopljeni preziru rat kao nešto zversko iako mu u pojedinim slučajevima pribegavaju. Oni ratuju samo u slučajevima kada brane svoje posede i kada hoće da suzbiju neprijatelja koji je provalio u zemlju njima prijateljskog naroda. Oni za ratovanje koriste plaćenike koje plaćaju zlatom i srebrom kojeg imaju u ogromnim količinama. Ali, u slučaju potrebe koriste i svoj narod u odbrani zemlje, koriste se veoma velikim strategijama ratova

O verama

U Utopiji postoje različite veroispovesti, ali se svi slažu u tome da postoji samo jedan otac koji je stvorio svet. Oni svog oca nazivaju Mitrom. Utopljeni međutim malo-po malo napuštaju ovu raznovrsnost verovanja i sve više se

približavaju onoj jedinstvenoj veri koja sve ostale natkupljuje svojom razumnošću. Ubrzo su prihvatili i hrišćanstvo. Utoplanski svećenici odlikuju se izvanrednom pobožnošću, i stoga ih je vrlo malo. Utopljeni u svojim ratovanjima vode i svoje sveštenike koji se prvo mole da se sve reši mirnim putem, zatim se mole za pobedu svoje vojske, a na kraju su tu da spreče pokolj. Kao praznici se slave prvi i poslednji dan u mesecu.

Tomas Mur je sve to slušao sa velikom pažnjom, priča mu se svidela, iako nije poverovao u sve što je Rafael pričao.

Mur je sa svojom "Utopijom" jedan od mnogih konkretno istorijskih dokaza, kako razvijena, konsekventna teorija socijalističkog odnosno komunističkog društvenog uređenja može da proizađe samo iz najnaprednijih slojeva filozofije i nauke određenog doba.

Literatura:

1. Mur, Tomas: "Utopija" Bazel, 1518.

Goran Čičovački IV-2 (2005/06)

Srednja poljoprivredno-prehrambena škola, Sombor